

KRALJEVINA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

KLASA 15 (2)

INDUSTRIJSKE SVOJINE

IZDAN 1. JANUARA 1926.

PATENTNI SPIS BR. 3382.

Enrico Deghenghi, Linz a. D. i Franz Mravljak, Ljubljana.

Postupak za umnožavanje, kod koga se inertna površina od stakla, porcelana i tome slično, premazuje prepariranom tečnošću i potom pomenuta površina dovodi u dodir sa originalom, ispisanim bojom ili mastilom.

Prijava od 24. jula 1924.

Važi od 1. januara 1925.

Traženo pravo prvenstva od 15. novembra 1923. (Nemačka).

Do sad su predlagani postupci za umnožavanje, kod kojih su ploče od stakla, porcelana, emajla, galatita i sličnih inertnih materija premazivani nekom tečnošću i potom se stavlja o naročitim mastilom napisani ili nacrtan original na prepariranu ploču. Ovde se vrši hemiska reakcija sloja, premazanog na staklenoj ploči, tako da ovaj bilo posle ponovne obrade sa drugom tečnošću za izazivanje, bilo pak pri neposrednom razvlačenju boje prima boju na mestima, koja su prevučena slovima ili pismima, na drugim pak mestima pomenute oznake odbija, tako, da se sa ploče može načiniti proizvoljan broj kopija.

Kod svih poznatih postupaka ove vrste bilo je potrebno dometanje amonijaka mastilu ili boji, sa kojom je original radjen. Pa kako je amonijak isparljiv, javljala se nezgoda otuda, što su sveži, tek načinjeni originali primali srazmerno velike količine amonijaka, a stari, naprotiv, samo malo ili skoro ni malo. Posledica je toga: da sveži originali dejstvuju vrlo brzo, a da pri dužem stajanju daju nečiste kopije, dok su stariji originali dejstvovali vrlo slabo ili gotovo ni malo. Prema mastilu odnosno količini amonijaka u istom, moralo se paziti različito vreme za stajanje originala. Kod traka za izradu originala sa pisaćom mašinom opaženo je, da osim toga što je amonijak vrlo isparljiv, vrlo štetno utiče.

Ovaj pronalazak otklanja gornju nezgodu

time, što kao mastilo upotrebljava samo one materije, koje nisu isparljive, te zbog toga i kod vrlo starih originala ostaju stalno aktivne. Materije se tako biraju, da se pri dodiru originala sa tečnošću tek onda obrazuje za pomenutu hemisku reakciju potrebni amonijak, pri čemu se dobija i ta korist, što u razvijenom amonijaku imamo naročito efikasnu materiju. Izvodjenje se pronalaska prvenstveno vrši na taj način, što se tečnost sastoji iz rodan amonijuma = amonijum tiocijanat — NH_4SCN , kome se dodaje u vodi rastvoreni aluminijum-sulfat, glicerini i hlorovodonična kiselina. Na mesto ovih hemikalija mogu se rodan amonijumu dodati i druge poznate za preparirajuću tečnost upotrebljive materije.

Mastilu, koje može biti načinjeno na proizvoljan način, i koje ne mora sadržati amonijak, dodaju se podesne metalne soli, prvenstveno alkalna so, soda, i tome slično natronova cedj ili kalijumova.

Isto se dodaje i boji pri izradi pantljkica, koje služe za izradu dotičnih originala.

Način dejstva novog postupka leži u tome, što usled hemikalija u boji odnosno mastilu pri dodiru sa prepariranim slojem, naročito sa rodanamonijumom, postaje amonijak, koji dejstvuje na ostale delove sloja, prvenstveno na aluminijum sulfat te time stvara mesta na ploči, koja primaju otisnu boju. Kao boje upotrebljuju se takve, koje sadrže glicerini, sa malom primesom natrium-benzoata.

Patentni zahtevi;

1. Postupak za umnožavanje, kod koga se inertna površina, kao staklo, porcelan, emalj, galalit ili tome slično, premazuje prepariranom tečnošću i ista površina dovodi u dodir sa originalom, ispisanim mastilom ili bojom, naznačen time, što sloj i original ne sadrže isparljive materije, koje pri svom dodiru

proizode amonijak potreban za obrazovanje pismena.

2. Postupak po zahtevu 1. naznačen time, što se sloj sastoji, u suštini, iz rodanamonioma sa nešto aluminium-sulfata, glicerina, i u vodi rastvorene hlorovodonične kiseline, dok boja (i za pantljike takodje) ima primese alkalnih soli, cink-natriuma, natrium-karbonata, sode i tome slično, ili natronove ili kaliumove lužine.

PATENTNI SPIS BR. 3382.

Enrico Deghenghi, Lina s. D. i Franz Mavljak, Ljubljana.

Postupak za umnožavanje, kod koga se inertna površina od stakla, porcelana i tome slično, premazuje prepariranom tečnošću i potom pomenute površine dovodi u dodir sa originalom, ispisanim bojom ili mastilom.

Važi od 1. januara 1925.

Prijava od 24. jula 1924.

Izdašno pravo poveljeno od 15. novembra 1923. (Nemačka).

time, što kao mastilo upotrebljava samo one materije, koje nisu isparljive, te zbog toga i kod vrlo starih originala ostaju stalno aktivne. Materije se tako biraju, da se pri dodiru originala sa tečnošću tek brzo odparuje za potpuno hemijsku reakciju potrebnu amonijak pri čemu se dobije i ta kiselina, što u razvijenoj amonijaku imamo naročito eliksiranu materiju. Izvodenje se pronalaska prvenstveno vrši na taj način, što se tečnost sastoji iz rodan amonioma = ammonium hidroksid — NH₄OH, kome se dodaje u vodi rastvoreni aluminium-sulfat, glicerin i hlorovodonična kiselina. Na mesto ovih hemikalija mogu se rodan amonioma dodati i druge poznate za prepravu tečnosti upotrebljive materije.

Mastilo, koje može biti načinjeno na proizvoljan način, i koje ne mora sadržati amonijak, dobija se podsebe tritelne soli, prvenstveno alkalna so, sode i tome slično, natrona, cedj ili kaliumova.

Isto se dodaje i boji pri izradi pantljika, koje služe za izradu dobitnih originala. Način dejstva ovog postupka leži u tome, što usled hemikalija u boji odnosno mastilu pri dodiru sa prepariranom slojem, naročito sa rodanamoniom, postaje amonijak, koji dejstvuje na ostale delove sloja, prvenstveno na aluminium sulfat te time stvara mesta na ploči, koja primaju otisanu boju. Kao boje upotrebljuju se tekuće, koje sadrže glicerin, sa malom primесom natrium-benzoata.

Do sad su predlagani postupci za umnožavanje, kod kojih su ploče od stakla, porcelana, emalja, galalita i sličnih inertnih materija premazivani nekom tečnošću i potom se stavljali o naročitim mestima napisani ili narišeni originali na prepariranu ploču. Ovde se vrši hemijska reakcija sloja, premazanog na staklenoj ploči, tako da ovaj dio postepeno odparuje sa drugom tečnošću za izradu vanje, bilo pri neposrednom razvijanju boje prima boju na mestima, koja su prvenstveno slojima ili pismima, na drugim pak mestima pomenute oznake odbija, tako da se ploče može načiniti proizvoljan broj kopija.

Kod svih poznatih postupaka ove vrste bilo je potrebno domatanje amonijaka mastilu ili boji, sa kojom je original radjen. Pa kako je amonijak isparljiv, javljala se neželjena okolnost, što su sveži tek načinjeni originali primali stvarno velike količine amonijaka, a stari naprotiv, samo malo ili skoro ni malo. Posle dika je to zna: da sveži originali dejstvuju vrlo brzo, a da pri dužem stajanju daju neželjene kopije, dok su stariji originali dejstvovali vrlo slabo ili gotovo ni malo. Prema mastilu odnosno količini amonijaka u istom, moralo se paziti različitno vreme za stajanje originala. Kod toga se izradu originala sa piscom raznim oprečno je, da osim toga što je amonijak vrlo isparljiv, vrlo štetno utiče. Ovakv pronalazak odlikuje svoju nezgodu